

REDITELJSKA SLUŽBA KOT VARNOSTNI MEHANIZEM NA JAVNIH ZBIRANJIH: KRITIČNA PRESOJA V LUČI ZAKONA O JAVNIH ZBIRANJIH (ZJZ) TER ZAKONA O ZASEBNEM VAROVANJU (ZZASV-1)

MIHA DVOJMOČ

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
miha.dvojmoc@um.si

Rediteljska služba predstavlja pomemben varnostni mehanizem za vzdrževanje reda, usmerjanje udeležencev in preprečevanje incidentov na javnih zbiranjih. Po Zakonu o javnih zbiranjih (»Zakon o javnih zbiranjih (ZJZ-UPB5)«, 2011) mora organizator zagotoviti ustrezno število usposobljenih rediteljev, ki izpolnjujejo določene pogoje, medtem ko Zakon o zasebnem varovanju (»Zakon o zasebnem varovanju (ZZaSV-1)«, 2011) določa pogoje in pristojnosti varnostnikov, ki pogosto opravljajo delo na istih dogodkih. Četudi imajo reditelji zelo podobno vlogo kot varnostniki, ne sodijo v delovno razmerje po Zakonu o zasebnem varovanju. Med omenjenima službama obstajajo pomembne razlike glede samih pravic, obveznosti in pogojev za delo, kar povzroča veliko nejasnosti. Izstopajo tudi pomanjkljivosti v zakonski opredelitvi nadzora nad delom rediteljskih služb, zato bi bili smiselni bolj jasna razmejitev nalog in pristojnosti ter usklajena zakonska ureditev obeh področij. S tem bi bilo izvajanje javnih zbiranj bolj učinkovito in varno za vse udeležence.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.4.2025.6](https://doi.org/10.18690/um.fvv.4.2025.6)

ISBN
978-961-299-068-8

Ključne besede:
rediteljska služba,
javna zbiranja,
Zakon o javnih zbiranjih,
Zakon o zasebnem
varovanju,
varnost

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.4.2025.6](https://doi.org/10.18690/um.fvv.4.2025.6)

ISBN
978-961-299-068-8

THE STEWARDING SERVICE AS A SECURITY MECHANISM AT PUBLIC GATHERINGS: A CRITICAL ASSESSMENT IN THE CONTEXT OF THE PUBLIC GATHERINGS ACT (ZJZ) AND THE PRIVATE SECURITY ACT (ZZASV-1)

MIHA DVOJMOČ

University of Maribor, Faculty of Criminal Justice and Security, Ljubljana, Slovenia
miha.dvojmoc@um.si

Keywords:
stewarding service,
public gatherings,
Public Gatherings Act,
Private Security Act,
security

The stewarding service represents an important security mechanism for maintaining order, directing participants, and preventing incidents at public gatherings. According to the Public Gatherings Act ("Zakon o javnih zbiranjih (ZJZ-UPB5)", 2011), the organiser is obliged to provide an adequate number of qualified stewards who meet specific conditions, while the Private Security Act ("Zakon o zasebnem varovanju (ZZaSV-1)", 2011) sets out the requirements and competences of security guards, who often perform duties at the same events. Although stewards have a very similar role to security guards, they are not employed under the provisions of the Private Security Act. Significant differences exist between these two services regarding rights, responsibilities and working conditions, leading to considerable legal and operational ambiguities. Notable shortcomings are also present in the statutory regulation of supervision over stewarding services. Therefore, a clearer delineation of tasks and competences, and harmonised legal regulation of both areas, would be advisable. This would ensure more effective and safer implementation of public gatherings for all participants.

University of Maribor Press

1 Uvod

Rediteljska služba v Sloveniji predstavlja enega ključnih varnostnih mehanizmov na javnih zbiranjih, saj skrbi za vzdrževanje reda, usmerjanje udeležencev ter preprečevanje morebitnih incidentov. Javna zbiranja predstavljajo pomembno obliko demokratičnega izražanja, poleg tega pa tudi specifičen varnostni izziv. Med javna zbiranja uvrščamo športne dogodke, kulturne prireditve, koncerte, politične shode in podobno. Dogodki, kjer je prisotno večje število udeležencev, pogosto zahtevajo skrbno načrtovanje in izvajanje varnostnih ukrepov. S tem se zmanjša tveganje za nesreče, izgrede in druge oblike ogrožanja javnega reda in miru.

V Sloveniji Ustava v 42. členu zagotavlja pravico do javnega zbiranja in združevanja (»Ustava Republike Slovenije (URS)«, 1991). To pomeni, da ima vsak posameznik pravico do mirnih shodov in javnih zborovanj ter svobodo združevanja z drugimi. Omejitve teh pravic so dovoljene le v primerih, ko je to nujno potrebno za varnost države, javno varnost ali za preprečevanje širjenja nalezljivih bolezni. V skladu s slovenskim pravnim redom se javno zbiranje lahko razume kot javni shod ali kot javna prireditev. Razlika med njima je v namenu. Javni shod je organizirano zbiranje ljudi, namenjeno izražanju mnenj in stališč o vprašanih javnega ali skupnega pomena, ki poteka na prostem ali v zaprtem prostoru, kjer je dostop omogočen vsakomur. Javna prireditev pa zajema organizirano zbiranje oseb zaradi različnih dejavnosti. Pri tem je pomembno poudariti, da vsako zbiranje ljudi ne pomeni, da gre za javno zbiranje po Zakonu o javnih zbiranjih (»Zakon o javnih zbiranjih (ZJZ-UPB5)«, 2011). Zakonsko je določeno, da so javna zbiranja tista, ki so organizirana, javno razglašena in na katera so udeleženci pozvani preko objave ali vabila (Nunič idr., 2015).

Normativni okvir javnih zbiranj in varovanja na le-teh v Sloveniji temelji predvsem na dveh zakonih. To sta Zakon o javnih zbiranjih (»ZJZ-UPB5«, 2011) in Zakon o zasebnem varovanju (»Zakon o zasebnem varovanju (ZZaSV-1)«, 2011). »ZJZ-UPB5« (2011) organizatorjem nalaga obveznost, da zagotovijo zadostno število usposobljenih rediteljev, »ZZaSV-1« (2011) pa podrobneje ureja pogoje dela in pristojnosti varnostnikov, ki pogosto delujejo vzporedno ali v kombinaciji z rediteljsko službo. Na prvi pogled so naloge obeh služb podobne, vendar gre za različna sistema z različnimi pravicami, obveznostmi in odgovornostmi. To v praksi povzroča številne nejasnosti.

Razlike med rediteljsko in varnostno službo se odražajo predvsem v stopnji usposobljenosti, obsegu pooblastil ter vprašanju odgovornosti za zagotavljanje varnosti. Problematična je tudi pomanjkljiva zakonska opredelitev nadzora nad delom rediteljev, medtem ko »ZZaSV-1« (2011) jasno določa opravljanje nadzora nad delom varnostnikov.

2 Normativni okvir

Kot že omenjeno, varnost javnih zbiranj temelji na dveh ključnih zakonih. To sta »ZJZ-UPB5« (2011) in »ZZaSV-1« (2011), pri čemer se prvi usmerja v delo rediteljev in drugi v delo varnostnikov.

»ZJZ-UPB5« (2011) ureja različne oblike zborovanj oseb, med katere sodijo javni shodi in javne prireditve, pa tudi združevanje v društva, politične stranke, gospodarske organizacije, zbornice in podobno. Zakon podrobneje opredeljuje uresničevanje ustavne pravice do mirnega zbiranja in javnih zborovanj. Javne prireditve oziroma zborovanja so po tem zakonu načeloma dovoljeni, vendar morajo biti vnaprej prijavljena, imeti določen program ter pridobljeno dovoljenje pristojnega organa. Organizator je dolžan poskrbeti za varnost vseh udeležencev in drugih oseb ter zagotoviti, da potek prireditve ne moti javnega reda in miru. Zakon določa tudi obveznosti tistim, ki se prireditve na udeležijo, da je ne ovirajo ali motijo. V ospredju je pravica do svobodnega zbiranja, kar pomeni, da nikogar ni mogoče prisiliti k sodelovanju, prav tako pa mu udeležba ne sme biti preprečena, razen če za to obstajajo zakonsko določeni razlogi (Nunič, 2011).

Zakon v 10. členu določa splošne dolžnosti organizatorja. Shod oziroma prireditev mora biti organizirana tako, da bo poskrbljeno za red, da ne bosta ogrožena življenje in zdravje udeležencev ali drugih oseb oziroma premoženje, da ne bo ogrožen javni promet in da ne bo nedopustno obremenjeno okolje. To zagotovi tudi z določitvijo vodje ter rediteljske službe (»ZJZ-UPB5«, 2011).

»ZZaSV-1« (2011) pa ureja dejavnost zasebnega varovanja. V prvem členu določa, da so v zakonu urejene pravice in dolžnosti gospodarskih družb, zavodov, javnih agencij, samostojnih podjetnikov posameznikov, državnih organov in drugih pravnih in fizičnih oseb na področju varovanja, ki ga ne zagotavlja država. Zakon »določa zasebno varovanje, oblike varovanja, pristojnosti, pogoje za opravljanje

zasebnega varovanja, standarde, strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje, ukrepe in dolžnosti varnostnika, oznake in delovno obleko, pogoje za opravljanje zasebnega varovanja tujih oseb, obvezno organiziranje varovanja ter dolžnosti subjektov, nadzor, evidence in kazenske določbe«. 71. člen določa, da mora organizator prireditve, v skladu z zakonom, ki ureja javna zbiranja, zagotoviti vzdrževanje reda z varnostniki v skladu s predpisi, ki urejajo zasebno varovanje. Vlada z uredbo določi način in obseg organiziranja varovanja, varnostne ukrepe in vsebino načrta varovanja. Varnostniki morajo pri opravljanju varovanja na javnih prireditvah nositi delovno obleko in ukrepe uporabljati v skladu z zakonom. Prav tako morajo biti podatki o organizatorju prireditve in naslov, kjer se izvaja varovanje javne prireditve, javni in objavljeni na spletni strani pristojnega organa (»ZZaSV-1«, 2011).

Poleg »ZZaSV-1« (2011) o obveznem organiziranju varovanja na javnih prireditvah v Sloveniji to področje ureja tudi Uredba o obveznem organiziranju službe varovanja na javnih prireditvah (»Uredba o obveznem organiziranju službe varovanja na javnih prireditvah«, 2010). »Ta uredba določa način organiziranja službe varovanja, vsebino načrta varovanja in kazenske določbe za zavezance, ki morajo v skladu z zakonom, ki ureja javna zbiranja, zagotoviti varovanje javnih prireditev v skladu s predpisi, ki urejajo zasebno varovanje.« (»Uredba o obveznem organiziranju službe varovanja na javnih prireditvah«, 2010, 1. člen)

Primerjava obeh zakonskih ureditev kaže, da je vloga rediteljske službe pravno gledano ožja, a hkrati pogosto edina oblika varovanja na manjših prireditvah. Zakon dopušča relativno nizko raven formalne usposobljenosti rediteljev, čeprav so ti na prireditvah in zbiranjih v neposrednem stiku z več tisoč udeleženci.

3 Rediteljska služba kot varnostni mehanizem

Reditelji, ki jih določi organizator, na prireditvi zagotavljajo red. Reditelj je oseba, ki je državljan Republike Slovenije, star najmanj 19 let. Poleg tega mora imeti ustrezne psihofizične sposobnosti za opravljanje nalog reditelja, kar je odvisno od značaja dogodka. Reditelj ne sme biti oborožen, prepovedano pa mu je uporabljati tudi druga prisilna sredstva. Ne glede na vse, je organizator prireditve odgovoren za delo rediteljev, ki jih določi (eUprava, n. d.).

V 25. členu »ZJZ-UPB5« (2011) so določene naloge reditelja. Ta skrbi za red na shodu oziroma prireditvi; prepreči dostop osebi, ki bi želela na shod oziroma prireditve prinesiti predmete, kot so orožje, eksplozivna sredstva, pirotehnični izdelki ali nevarni predmeti; ter prepreči dostop osebi, ki je vidno pod vplivom alkohola in je pričakovati, da bo v takšnem stanju kršila red. Reditelj pri opravljanju svojega dela usmerja, obvešča in opozarja udeležence ter jim izreka prepovedi in tudi s fizično ali mehansko oviro prepreči dostop na prireditveni prostor. O kakršnem koli posredovanju mora reditelj obvestiti vodjo rediteljev, ki o tem obvesti organizatorja. Kadar se izvaja ukrep površinskega pregleda osebne prtljage in drugih nujnih ukrepov za vzdrževanje reda, mora organizator udeležence o tem predhodno obvestiti (»ZJZ-UPB5«, 2011).

»Kadar reditelji na shodu oziroma prireditvi ne morejo zagotoviti reda in je pri kršitvi udeleženo večje število oseb ali kadar je ogrožen javni red, mora vodja zaprositi za pomoč policijo.« (»ZJZ-UPB5«, 2011, 26. člen)

Z zakonom so določene tudi kazenske določbe, ki določajo, da je organizator kaznovan z globo od 600 evrov do 1.500 evrov v primeru, ko reditelji in spremljevalno osebje udeležencev ne spremljajo z vozili, ki so označena s posebnim znakom (»ZJZ-UPB5«, 2011). Zato je pomembno, da reditelji svoje delo opravljajo vestno in v skladu z določili.

4 Primerjava z zasebnim varovanjem

Rediteljska služba in zasebno varovanje imata na prvi pogled podobne, če ne celo enake cilje. To je kot že omenjeno predvsem zagotoviti varnost udeležencev, jih usmerjati in preprečiti incidente. Vseeno pa med službama obstajajo bistvene razlike v pravnem okvirju, pristojnostih, nalogah in standardih.

V primeru, da za varnost prireditve skrbi služba zasebnega varovanja, torej varnostniki in ne reditelji, mora organizator predložiti tudi pogodbo ali dogovor o zagotavljanju reda, ki je sklenjen z varnostno službo (eUprava, n. d.).

V 25. členu »ZJZ-UPB5« (2011) je določeno tudi, da: »Če na shodu ali prireditvi rediteljsko službo zagotavlja subjekt, ki opravlja dejavnost varovanja javnih zbiranj, lahko varnostniki izvajajo tudi druge ukrepe, ki jih določa zakon, ki ureja zasebno

varovanje, če so za vzdrževanje reda nujni in niso s tem zakonom prepovedani.« 24. točka 5. člena »ZZaSV-1« (2011) navaja, da je varnostnik ali varnostnica oseba, ki neposredno opravlja naloge zasebnega varovanja in lahko pri tem izvaja ukrepe in dolžnosti v skladu z zakonom.

Ključna razlika med reditelji in varnostniki je v tem, da lahko varnostnik pri zagotavljanju reda in miru uporabi tudi z zakonom določene ukrepe, s čimer prepreči nevarnost ljudi in premoženja na varovanem dogodku. Reditelj pa nima zakonsko določenih pooblastil, zato na dogodkih predstavlja zgolj pomoč. Tudi v primeru, ko reditelj pri opravljanju svojega dela zazna ali opazi osebo, ki tudi po njegovem opozorilu nadaljuje z neprimernim obnašanjem, o tem obvesti varnostnika, ki z ustreznimi ukrepi osebo umiri. Razlike opazimo tudi pri opreми oziroma uniformah. 24. člen »ZJZ-UPB5« (2011) navaja, da mora biti reditelj s posebnim telovnikom ali trakom ali kako drugače vidno označen z napisom »REDITELJ«. V 61. členu »ZZaSV-1« (2011) pa je določena tudi delovna obleka varnostnika, ki opravlja varovanje javnih zbiranj. Na hrbtnem delu vrhnjega oblačila ali opreme mora imeti na sredini napis »VAROVANJE«, poleg katerega je tudi ime varnostne službe. Napis mora biti v velikih tiskanih črkah, višine najmanj 80 mm in v takšni barvi, da je jasno viden glede na barvo podlage. Poleg napisa »VAROVANJE« je lahko napis tudi v tujem jeziku. Na sprednji strani so navedeni tudi ime in priimek varnostnika, ime varnostne službe ter napis varovanje (»ZZaSV-1«, 2011).

Reditelji morajo pri opravljanju svojega dela ne glede na to, da nimajo določenih pooblastil, upoštevati pravila vedenja. Med te sodijo vljudnost, spoštljivost in nediskriminatornost, primerna urejenost in osredotočenost na izpolnjevanje dolžnosti. To pomeni, da reditelj med spremljanjem športne prireditve (tekme) ob morebitnem zadetku ne izraža veselja, jeze in drugih čustev, ampak ostane profesionalen pri opravljanju svojega dela (Bureš, 2004).

Ena izmed ključnih razlik je tudi sama raven profesionalizacije. Varnostniki so strokovno usposobljeni za opravljanje svojega dela, poleg tega pa se nad njihovim delovanjem izvaja tudi nadzor (Sotlar, 2024). Ta je razdeljen na zunanji ter notranji nadzor (Radkovič in Čas, 2015). Na drugi strani pa reditelji niso del formalnega sistema nadzora. Nad njihovim delom ni določenega nadzora, za reditelje pa je odgovoren organizator dogodka (»ZJZ-UPB5«, 2011).

5 Zaključek

Reditelji imajo pri zagotavljanju reda in varnosti na javnih zbiranjih eno izmed ključnih vlog. Z opravljanjem svojega dela prispevajo k varnemu in predvsem nemotenemu poteku dogodkov. Ne glede na to, da »ZJZ-UPB5« (2011) določa obveznost organizatorja, da zagotovi zadostno število rediteljev, pa v praksi pogosto prihaja do dvomov in vprašanj o usposobljenosti, pristojnostih in nadzoru nad delom rediteljev.

Predvsem lahko izpostavimo razmerje med ureditvijo rediteljske službe in zasebnega varovanja, ki ga ureja »ZZaSV-1« (2011). Varnostnikom so z zakonom določena pooblastila, ukrepi in dolžnosti, poleg tega so tudi bolj spoštovani. Reditelji pa so pogosto obravnavani le kot pomoč in priložnostna služba, ki nima določenih pooblastil in je brez ustrezne institucionalne podpore. Zaradi tega prihaja do nejasnosti glede pravic in odgovornosti rediteljev, odpirajo pa se tudi vprašanja o sami učinkovitosti celotnega varnostnega sistema na javnih zbiranjih.

Razmisliti bi bilo treba o več vidikih. Prvič, o samem izboljšanju normativne jasnosti, saj je trenutna zakonodaja na tem področju na nekaterih mestih preveč splošna in s tem dopušča različne interpretacije. Drugič, o povečanju standardizacije usposabljanja rediteljev, s čimer bi se dvignila raven profesionalnosti, zmanjšala pa bi se tudi tveganja pri izvajanju delovnih nalog. In tretjič, o večjem in bolj tesnem sodelovanju med reditelji, varnostniki in policijo, saj vse tri službe sestavljajo varnostni trikotnik, ko je govora o organizaciji in varovanju javnih dogodkov.

Prav tako je rediteljska služba neposredna vez med organizatorjem dogodka in udeleženci. S tem ne predstavljajo le varnostnega elementa, ampak tudi komunikacijski most, ki lahko prispeva k boljši kulturi javnega zbiranja. Tudi zaradi tega razloga je vloga rediteljev zelo pomembna in je širša od zgolj vzdrževanja reda, saj vključuje krepitev zaupanja med javnostjo in organizatorji. Na tak način se vzpostavi občutek varnosti, kar spodbuja aktivno in svobodno udeležbo na dogodkih, rediteljska služba pa poleg varnosti prispeva tudi k uresničevanju temeljnih vrednot družbe.

Zaključimo lahko z mislijo, da obstoječa ureditev rediteljske službe ni v celoti usklajena z zahtevami sodobnih varnostnih izzivov. Potrebna bi bila posodobitev zakonskih okvirjev, s čimer bi se omogočila večja pravna varnost organizatorjem in udeležencem, poleg tega pa bi se zagotovil boljši in bolj učinkovit nadzor nad delom rediteljev. Z vsem omenjenim bi se povečala tudi legitimnost njihovega dela ter zmanjšala možnost raznih zlorab oziroma neustreznih posegov v pravice posameznikov.

Viri in literatura

- Bureš, R. (2004). *Preprečevanje nasilja v športu*. Mednarodna športna zveza Alpe Adria.
- eUprava. (n. d.). *Prijava javne prireditve*. <https://e-uprava.gov.si/podrocja/drzava-druzba/vodic-organizacija-prireditve-shoda/kaj-prijavljate/prireditve/znacilnosti/ne.html?lang=si>
- Nunič, M. (2011). *Zakon o javnih zbiranjih (ZJZ): s komentarjem*. GV založba.
- Nunič, M., Burilov, M. in Čas, T. (2015). *Varovanje javnih zbiranj in intervencije*. Čas – Zasebna šola za varnostno izobraževanje, d. o. o.
- Radkovič, R. in Čas, T. (2015). *Varnostni menedžment: načrtovanje varovanja in sistemi nadzora nad zasebnim varovanjem: priročnik*. Čas – Zasebna šola za varnostno izobraževanje.
- Sotlar, A. (2024). 35 years of development and regulation of private security in Slovenia – Between strengths, opportunities and risks. *Magyar Rendészet*, 24(6), 43–55. doi: 10.32577/mr.2024.ksz.4
- Uredba o obveznem organiziranju službe varovanja na javnih prireditvah. (2010, 2016). *Uradni list RS*, (22/10, 52/16).
- Ustava Republike Slovenije (URS). (1991). *Uradni list RS*, (33/91-I).
- Zakon o javnih zbiranjih (ZJZ-UPB5). (2011). *Uradni list RS*, (64/11).
- Zakon o zasebnem varovanju (ZZaSV-1). (2011). *Uradni list RS*, (17/11).

